

Lectura política Eleccions Municipals 2023

Maig 2023 – Dades electorals

Informació prèvia

Aquestes notes son un document d'anàlisi política d'urgència per situar el debat sobre el resultat de les municipals de 2023 a Catalunya i Espanya. L'informe més exhaustiu amb la comparativa de dades on s'analitzin els resultats (participació i vot) de manera detallada a nivell territorial de les diferents formacions polítiques del país i comparant amb les eleccions de 2019 i 2023.

Conclusions eleccions municipals 2023 a Catalunya:

Fi de cicle: la desafecció política provoca un gran augment de l'abstenció especialment en el món independentista. La victòria del PSC a les eleccions municipals a Catalunya dibuixa un escenari de retorn a la política catalana pre2015. Els factors de mobilització política que han caracteritzat l'últim cicle polític i electoral a Catalunya ja no operen com ho han fet en les darreres eleccions que s'han celebrat al país i això s'ha pogut comprovar amb la participació electoral. Una participació electoral que a Catalunya ha baixat 10 punts respecte 2019 passant del 64,8% al 55,5%. Una caiguda en la participació de 500.000 vots d'uns còmics a uns altres. Aquesta participació ha estat menor en zones independentistes: a la província de Girona la participació ha baixat 11 punts (65,3% al 2019 vs. 54,2% al 2023) i a la ciutat ho ha fet més de 15 punts (del 65,1% vs. al 50,1%). Olot (- 18 punts), Berga (-16 punts), Vic (-16 punts) o Manresa (- 13 punts). També ha baixat a la província de Tarragona (-12 punts) i a les seves principals ciutats. Lleida és on menys ha caigut (només un punt) respecte del 2019. A l'AMB i la província de Barcelona també es produeix una caiguda però no es tan gran. La caiguda a l'AMB és de 7 punts i en alguns municipis és menor (Barcelona, Badalona o Castelldefels és un exemple). A la província de Barcelona la participació ha baixat 9 punts (del 64% al 55%). Les formacions més afectades per aquesta caiguda considerable de la participació a tot el país han estat les formacions independentistes, especialment als seus feus de Comarques Gironines, Catalunya interior i zona interior de Tarragona, i l'esquerra transformadora a l'AMB i la costa.

El PSC continua el seu camí cap a l'hegemonia política a Catalunya. Els socialistes son els clars guanyadors de les eleccions municipals de 2023 a Catalunya. Tot i que pateixen un retrocés en vot absolut respecte de 2019 (recordem que la participació va ser 10 punts superior), el PSC es qui guanya aquests comicis a nivell de vot amb un percentatge del 23,7% i 712.949 sufragis. Els socialistes haurien incrementat també el número de regidors arribant als 1453. El PSC tot i perdre més de 50.000 vots respecte de 2019 augmenta en 1048 regidors i en més d'un punt i mig de vot. De fet, el PSC ha guanyat a la província de Barcelona amb un 25,72% dels vots (571.901 sufragis) i ha millorat a Tarragona, on és segona força amb un 21,72% i 70.000 vots (3,5 punts més de vot i 4.000 sufragis més); Girona, on tot i baixar en 3.000 vots pel descens de la participació (40.000 vots al 2023) ha millorat el seu resultat a nivell percentual del 12,75 al 14,72%; i ha crescut espectacularment a Lleida on ha passat d'un 11,2% i 23.000 vots al 2019 a un 17,6% i 31.000 vots en les eleccions del 28 de maig. Comentari a banda mereixen els resultats del PSC a l'AMB perquè son aclaparadors obtenint un 26% de vot i superant el 40% en molts municipis metropolitans. El PSC també ha fet bons resultats a les quatre capitals de

província: segon a Barcelona però millorant resultats a nivell percentual i de regidors (19,8% i 10 regidors), clars guanyadors a Tarragona (27,55% i 9 regidors) i Lleida (27,44% i 9 regidors) i també guanyador a Girona tot i que empatat a regidors amb Guanyem Girona (25,22% i 8 regidors).

Els socialistes enforceixen el seu poder territorial. El PSC torna a ser el gran partit municipalista de Barcelona com mostren els seus resultats a les quatre capitals de província on obté el govern segur en 3 d'elles (Tarragona, Girona i Lleida) i a Barcelona on podria liderar un govern progressista superant a Comuns i ERC en el resultat. A més, el PSC ha obtingut diverses majories absolutes a l'AMB com son Santa Coloma de Gramenet, Sabadell, Cornellà de Llobregat, Sant Joan Despí, Esplugues de Llobregat, Cerdanyola, Badia del Vallès, Gavà, Sant Boí de Llobregat o Sant Adrià del Besòs. En aquests municipis obté entre el 40 i el 52% de vot. Un resultat impressionant. A més, en altres municipis com Molins de Rei, Sant Vicenç dels Horts, Corberà de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat o Sant Climent de Llobregat, és primera força de govern amb més d'un terç dels vots. Fora de l'AMB, el PSC guanya a Cervera, Mataró, Granollers, Mollet del Vallès, Canet de Mar, Pineda, Blanes o Lloret de Mar, en la franja costanera entre Barcelona i Girona. També guanya a l'Escala, Palafrugell o Castell-Platja d'Aro. A les Terres de l'Ebre també guanyen en alguns municipis com Ulldecona, La Ràpita o Batea. El PSC guanya Vielha també i fins i tot alguns municipis de la Catalunya interior com Súria. Bons resultats també a Manresa, Vic i Olot. El mapa electoral de Catalunya ens mostra un PSC majoritari al Barcelonès, Baix Llobregat, Maresme, Garraf, Vallès Occidental, Vallès Oriental, Baix Penedès, Tarragonès i Aran. En definitiva, els socialistes recuperen part del seu millor mapa municipalista històric. El vot del PSC es concentra a les zones més poblades, la costa, especialment la de Tarragona, Aran i Terres de l'Ebre. Els socialistes han guanyat en 130 municipis.

ERC pateix una caiguda considerable i perd gran part del poder local acumulat al 2019. Els republicans pateixen una gran davallada després del seu resultat històric 2019. ERC passa d'un 23,52% de vot al 2019 i 822.107 vots a un 17,29% de vot i 519.822 vots. El deteriorament és evident: 300.000 vots menys i 6 punts menys de vot. ERC també perd en regidors passant de 3.114 a 2.895 representants municipals. A més, ERC fa un mal resultat a nivell municipal si analitzem més en detall: perd Barcelona, on cau al quart lloc perdent la meitat dels vots i regidors, cau a Tarragona, on és segona força a 10 punts del PSC amb un 18,8%, i a Girona i Lleida es queda lluny de la victòria ocupant la quarta i la tercera plaça amb un 9,2% i un 15,2%. Recordem que a Lleida tenien l'alcaldia i han caigut per sota del PP i a Girona no s'han erigit en cap alternativa a un Junts a la baixa. A Tarragona el PSC els ha superat per 10 punts. ERC, a més, perd gran part de la força que va assolir al 2019 a l'AMB on ha empitjorat a ciutats com L'H, Terrassa, Sabadell o Badalona. Però també cauen a altres ciutats del país com Figueres, Vic, Olot, Manresa (tot i que aquí guanyen). També perden Sant Cugat on van guanyar al 2019. El millor resultat d'ERC en una ciutat gran és a Amposta amb més del 40% de vot. És un mal resultat electoral dels republicans que tornen a uns números similars al 2015. De fet, analitzant el seu vot per municipis, veiem com perden l'increment de vot que al 2019 van tenir al rere país i als principals feus de Junts a Girona, interior Barcelona i Lleida, i tornen a reduir els suports a l'AMB que van assolir màxims al 2019. ERC torna poc a poc a la normalitat. Els republicans han guanyat en 329 municipis.

Junts aguanta el tipus i conserva una base sòlida. Una de les notícies de la nit és que Junts ha superat a ERC a nivell de vot a Catalunya, creix a nivell percentual i és de les formacions que cau menys en vot absolut si comparem amb 2019. Tot i que Junts té un mapa de vot molt

concentrat a Girona, Catalunya Central, Lleida i interior de Tarragona, és qui millor ha resistir la desmobilització independentista que s'ha patit en les zones més proclius al nacionalisme català. Junts ocupa la segona posició a nivell de vot amb un 18,4% dels sufragis emesos i 552.089 vots que equivalen a una representació de 2.683 regidors. És segona força també en regidors només separada d'ERC per poc més de 200 actes municipals. Si comparem amb 2019 veiem com Junts només perd 6.000 vots (recordem que ERC es deixa 300.000, Comuns 60.000 i el PSC 50.000 vots). El seu descens és molt menor i això li permet un increment de gairebé 3 punts en vot percentual. Tot i això, baixa en 150 regidors. Tanmateix, Junts ha guanyat a Barcelona amb un 22,5% i 150.000 vots superant a PSC, BComú i ERC, fet que consolida una lectura optimista dels seus resultats a nivell global. Barcelona és juntament amb Sant Cugat, Figueres i Tortosa les grans ciutats en les que Junts ha guanyat ja que ha perdut Girona a mans de PSC i Guanyem. Per províncies veiem com Junts ha guanyat a Girona i empata a Lleida amb ERC (27,33% pels republicans i 27% per Junts, mateix nombre de regidors, 688, per totes dues). Per comarques, domina les gironines, les del Pirineu, excepte l'Aran, les de la plana de Lleida, Segrià i Garrigues i es reparteix a dos comarques cadascuna amb ERC a les Terres de l'Ebre. El mapa independentista està més equilibrat del que de 2019. Junts ha guanyat en 329 municipis.

Un independentisme desmobilitzat i amb l'hegemonia en disputa de nou. Les dades mostren com el vot independentista en aquestes eleccions locals ha baixat considerablement. L'independentisme ha quedat clarament per sota del milió i mig dels vots que va obtenir al 2019. Mentre que fa quatre anys les formacions independentistes van obtenir 1.557.089 vots i un 44,5% de vot en aquestes eleccions municipals de 2023 l'independentisme es situa en 1.205.325 vots i poc més del 40% de vot. Aquesta caiguda en el vot independentista a nivell general s'explica sobretot pel descens que pateix ERC que és la formació del bloc independentista que més vots es deixa pel camí: 300.000 vots contra els 40.000 de la CUP i els 6.000 de Junts. L'independentisme, doncs, és clarament qui més pateix amb el descens en participació electoral que ha experimentat Catalunya en aquestes eleccions municipals del 2019 al 2023. A més, l'independentisme com a tal també perd ciutats clau com Lleida, Tarragona i Girona on va guanyar al 2019 i ara ha guanyat el PSC. Aquest descens a nivell general de l'independentisme afecta a la distribució de forces entre les formacions que ho integren. Si abans ERC era capaç de superar a Junts i la CUP junts a nivell de vot i de percentatge, ara és Junts qui supera a ERC en solitari, sense necessitat de sumar-li el vot de la CUP. Tot i això, ERC supera en municipis guanyats a Junts per molt poc: 332 vs. 329. La CUP en 17. Aquestes eleccions també constaten que és l'independentisme més dur (juntaire i cupaire) qui està més mobilitzat a nivell electoral actualment. El deteriorament d'ERC ha estat evident a nivell general però també en la seva competició dins del bloc independentista.

El nostre espai consolida els seus resultats però perd Barcelona i altres alcaldies. En Comú Podem – Confluència hem obtingut 266.061 vots (la meitat corresponents a la ciutat de Barcelona) a tot el territori català representant un 8,85% de vot, 244 regidors a tota Catalunya i la victòria a 11 municipis (per darrera d'ERC, Junts, PSC, CUP i Pacte Local). El nostre espai presenta una pèrdua de vot de menys de mig punts en termes relatius però també ha estat afectat de manera evident per l'abstenció al perdre 60.000 vots respecte de 2019 on es van assolir els 328.260 de les municipals passades (9,4% de vot). Existeix un lleuger retrocés però es consolida l'espai com a quarta força política però per sota de Junts, ERC i PSC de manera clara. La distància entre la quarta (ECP) i la tercera força (ERC) és de 250.000 vots i de 9 punts però en regidors o municipis guanyats és molta. Tenim un espai consolidat al voltant del 9% en les eleccions municipals. Ara bé, cal admetre que la pèrdua de la ciutat de Barcelona incideix negativament en la lectura política dels resultats. Altres alcaldies també s'han perdut com la de

Sant Feliu de Llobregat. A més, només hem guanyat amb claredat a El Prat de Llobregat, Montornès del Vallès, Santa Perpetua i Pallegà. Com a bones notícies, l'espai recupera més presència al Vallès Occidental amb la representació a Sabadell i Sant Cugat del Vallès amb dos regidors cadascun. També manté bons resultats a L'Hospitalet o Cornellà i ha resistit l'onada conservadora a Badalona. El resultat a Vilanova i la Geltrú també és notable amb 2 regidors.

Tanmateix, la unitat no ha suposat cap multiplicador de la representació i en la majoria de casos quedem per sota de la suma de l'espai Comuns i Podem de 2019. El nostre espai segueix tenint un vot fortament metropolità i amb presència al literal barceloní, tarragoní i gironí. També obté una forta presència a les Terres de l'Ebre. Si mirem els resultats veiem com el nostre espai és tercer a l'AMB pràcticament empatat amb Junts (190.042 vs. 192.548 vots) i superant a ERC. També som tercera força si sumem el vot en les 15 ciutats més poblades de Catalunya. Tot i això, 2/3 del vot que hem perdut en total s'ha produït a l'AMB: 41.000 de 62.000 vots.

Tanmateix, és preocupant la incapacitat de penetració que tenim en ciutats importants del país com Terrassa (4,6%). Granollers (3,8%), Manresa (3,7%), Olot (3,4%), Reus (3,2%), Girona (2,6%) o Figueres (1,3%). Si que s'ha entrat, en canvi, a Vic amb un regidor i superant la barrera dels 5%. Els efectes del final de cicle de 2015, la desmobilització electoral de l'esquerra i la coordinació de vot útil a un PSC cada cop més fort expliquen el lleuger deteriorament electoral del nostre espai que és més en representació que en vots.

L'espai dels Comuns es situa per sobre dels resultats de l'esquerra transformadora a la resta d'Espanya. Com hem comentat en l'anterior punt, el resultat del nostre espai mostra que En Comú Podem és una força consolidada política i electoralment i que només la pèrdua d'algunes de les alcaldies ens pot portar a una lectura negativa. Tanmateix, es fa necessari realitzar una mínima comparació amb els resultats de les altres forces polítiques de la nostra família ideològica a la resta de l'Estat. En Comú Podem només ha estat superat per Más Madrid a nivell municipal. Si veiem el resultat de Podemos en aquestes municipals veiem que en la majoria de CCAA no ha passat del 5% del vot a les municipals i que la màxima obtenció de regidors ha estat a Castella La Manxa amb 115. El percentatge més alt és a Euskadi amb un 5,7%, menys de 60.000 vots i 46 regidors. A la resta es situa molt per sota existint CCAA amb menys d'un 1% de vot a les municipals i menys de 10 regidors en total. Una dinàmica similar a la de IU que excepte a Astúries i Andalusia tampoc han obtingut uns números molt més alts situant-se en una mitjana del 3% de vot en la majoria de CCAA. Els únics espais on s'ha aconseguit uns resultats més alts ha estat Navarra on s'anava en una coalició conjunta de tota l'esquerra transformadora a excepció de la basquista i ha permès més d'un 4% de vot i 21 regidors. Tanmateix, si que cal comentar que Más Madrid s'ha situat en les municipals amb un percentatge del 11,5% i supera per 3 punts de vot el nostre espai tot i que no en regidors ja que la formació regionalista madrilenya d'esquerres es queda amb tan sols 65 regidors contra els 244 del nostre espai. Compromís, per la seva banda, també fa un resultat superior al obtingut per nosaltres amb un 13,3 de vot, 662 regidors i 331.314 vots.

La CUP, marginal a l'AMB. Els anticapitalistes han obtingut 133.403 vots, el que representa un 4,4% del vot emès i 124 regidors. Això suposa una caiguda de més de 43.000 vots, 0,6 punts i 20 regidors. No obstant, l'esquerra independentista cada cop està més lluny de ser una representant dels sectors populars de l'AMB. La CUP ha optat clarament per ser un partit en l'eix nacional i els seus resultats a nivell territorial expliquen aquesta aposta. La caiguda a l'AMB de la CUP és bèstia: ha passat d'un 3,6% del 2019 a un 2,9% actual. Això ha suposat una pèrdua més de 15.000 vots (més d'un terç dels que ha perdut en total). A més, el mapa mostra com

està per sota del 3% en la majoria de municipis municipals i fins i tot experiments com Guanyem a Badalona son un autèntic fracàs. A Tarragona han desaparegut i estaven al govern. Tot i això, la CUP salva el seu resultat amb la victòria en escons a Girona on es produeix un empat amb el PSC i caldria veure si poden articular allà un govern. La distribució del seu vot és en municipis on històricament havien tingut bons resultats, com Berga, i ser el tercer partit a la Catalunya Central, Comarques Gironines i pla de Lleida per darrera d'ERC i Junts (o viceversa) en municipis petits però relegats a quarta força per darrera del PSC en els més poblats d'aquestes zones.

Cap a una dretanització clara de la societat catalana. L'onada conservadora també s'ha deixat sentir a Catalunya. PP i Vox han millorat ostensiblement els seus resultats. El PP obté 247.113 vots i puja en 85.267 sufragis respecte 2019 el que fa que passi d'un 4,63% a un 8,22% (3,6 punts més). De fet, el PP es queda a poc menys de 20.000 vots del nostre espai polític. Els populars, a més, obtenen 130 regidors més passant de 66 a 196. El PP, a més, guanya amb majoria absoluta a Badalona (15 regidors i un 55% de vot) i millora a Castelldefels (12 regidores i 42,11%). Però a més, entra en municipis com L'Hospitalet, Cornellà, Sant Boi de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat, etc. Recupera el lloc que C's li havia tret en les darreres municipals a l'AMB. També fa segona posició a Lleida (15,5% per davant d'ERC) i tercera força a Tarragona (14% dels vots). L'altra gran guanyador de la nit és Vox que obté 150.653 vots a tota Catalunya (un increment de 114.413 vots). L'extrema dreta ha passat d'un 1,03% de vot a un 5%. Vox ha passat de 3 a 124 regidors i entra a les ciutats més importants del país: Barcelona (3 regidors), Tarragona (3 regidors), Lleida (2 regidors) i Girona (1 regidors). Vox a més entra a pràcticament tota l'AMB amb entre 2 i 3 regidors i un percentatge entre el 7% i el 10%: Cornellà, L'Hospitalet, Sant Boi, Sant Feliu, Sant Vicenç dels Horts, Gavà, Terrassa, Sabadell, Rubí, etc. Totes dues formacions absorbeixen vot de C's i de l'abstenció. A més, en aquest gir a la dreta a Catalunya també hem de comptar la victòria de Trias a Barcelona (amb un PP i Vox fent uns grans resultats) i la victòria de FNC a Ripoll amb un el 31% dels vots.